

УДК 81'373.7=112.2=162.1=161.2

Людмила МОЙСЕЄНКО
Міжнародна школа україністики НАНУ

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ: НІМЕЦЬКІ, ПОЛЬСЬКІ ТА УКРАЇНСЬКІ ПАРАЛЕЛІ

У статті проведено порівняльний аналіз механізмів створення фразеологічних одиниць у німецькій, польській та українській мовах, вивчено їхні структурні й семантичні особливості, показано специфіку модифікацій та використання у різних функціональних стилях.

Ключові слова: фразеологічна одиниця, ідіома, класифікація, механізм створення.

The paper conducted a comparative analysis of formation mechanisms of phraseological units in German, Polish and Ukrainian languages, examined their structural and semantic peculiarities, indicated the specificity of modification and use in various functional styles.

Key words: phraseological unit, idiom, classification, formation mechanism.

W artykule przeprowadzono analizę porównawczą mechanizmów tworzenia jednostek frazeologicznych w języku niemieckim, polskim i ukraińskim, zbadano ich osobliwości strukturalne i semantyczne, wskazano specyfikę modyfikacji i wykorzystania w różnych stylach funkcjonalnych.

Słowa kluczowe: jednostka frazeologiczna, idiom, klasyfikacja, mechanizm tworzenia.

Актуальність теми дослідження обумовлена потребою подальшого вивчення механізмів та специфіки модифікацій, варіацій та трансформації структурного і семантичного складу фразеологізмів сучасної німецької, польської та української мов, особливостей їх актуалізації в різних функціональних стилях мови. Об'єктом нашої розвідки є фразеологічні одиниці (ФО) як особливі мовні ускладнення. Поняття фразеології та ФО, як і всі похідні терміни, визначаються за погодженням з основними визначеннями, прийнятими у згаданих наукових дискурсах. Предметом дослідження є вибрані механізми створення ФО як приклади аналізованих різновидів цих мовних формацій. Метою роботи є висвітлення спектру вивчення фразеологізмів, різного і спільного у висвітленні в окремих згаданих дискурсах з урахуванням їх національно-культурної специфіки. Завданням є критичний порівняльний аналіз літератури з даної тематики.

Модифікації ФО є одним із найскладніших питань у мовознавстві, оскільки вони суперечать одній з основних характеристик ФО – стійкості, стабільності компонентного складу. Незважаючи на це, творчі трансформації ФО, їх оказіональне вживання стають дедалі популярнішими, особливо у таких сферах як реклама, телебачення та преса. Звідси наукова новизна роботи – зіставлення теоретико-методологічних засад дослідження фразеологічних одиниць. Зокрема доповнено поняття «фразе-

ологізм» із погляду представників різних шкіл лінгвістики та різних країн, наведено різні класифікації фразеологізмів.

Фразеологічний склад мови – скарбниця знань про культуру і менталітет народу. У фразеологізмах сконцентровані і закріплені уявлення народу про міфи, обряди, звичаї, традиції, ритуали, звички, мораль, поведінку, а також стереотипи і соціально-історичні чинники [16, с. 24]. На думку В.М. Телії, фразеологічний склад мови – це «дзеркало, в якому лінгвокультурна спільнота ідентифікує свою національну самосвідомість» [8, с. 82].

На відміну від лексики, фразеологія «відображає головним чином повсякденний емпіричний, історичний і культурний досвід мовного колективу, пов'язаний з його культурними традиціями» [8]. Відображення цього досвіду здійснюється через образну уяву, яка лежить в основі внутрішньої форми фразеологізмів. Мовна картина світу здебільшого зумовлена явищем ідіоматичності – як внутрішньомовної, так і міжмовної, але не зводиться до неї, тому що є тим продуктом мисленневої та мовної діяльності, який вносить семантичний розподіл дійсності, унікальний для будь-якої мови [13].

У науковій літературі фразеологія визначається як сукупність фразеологічних одиниць даної мови (мов) з одного боку, або як розділ мовознавства, з іншого. Досить прозору низку умов, потрібних для того, щоб зарахувати окреме сполучення слів до фразеології, називає

польський дослідник Анджей М. Левіцький. На його думку, у такому вислові мають бути наявні дві із трьох визначальних рис мовно-структурної самостійності: а) не менше двох значенневих акцентів у наявних словах; б) не менше двох окремих слів, що будують вислів; в) слова має характеризувати непостійність сполучення (тобто можна їх міняти місцями або вставляти між ними інші слова) [11, с. 77].

Тож фразеологія вивчає специфіку фразеологізмів як знаків вторинного утворення, зокрема як продукту особливого виду вторинної непрямой номінації, представленої різного роду синтагматичною взаємодією слів-компонентів у процесах переосмислення і формування нового значення вихідного словосполучення або окремого слова; особливості знакової функції фразеологізмів, їх значення, структурно-семантичну специфіку, що виявляються в основних ознаках фразеологічності – стійкості і відтворюваності; досліджує природу лексичних компонентів фразеологізмів, їх синтаксичну і морфологічну будову, характер синтаксичних зв'язків з іншими одиницями мови і форми реалізації в мові [9].

Існують теоретичні розбіжності з приводу обсягу фразеології і характеру тих мовних одиниць, які ми називаємо фразеологізмами.

С.В. Семчинський, наприклад, взагалі вважає неправомірним віднесення фразеологізмів до системи мовних одиниць. На його думку, фразеологічні одиниці утворюють проміжну систему лексичних многочленів, які за своєю будовою належать до синтаксичної системи, а за умовами функціонування характеризуються як величини семантичної системи мови [7, с. 13].

Різні дослідники по-різному визначають віднесеність до фразеологізмів різних груп словосполучень. Так, наприклад, якщо Г.Л. Перм'яків до складу фразеологізмів включає прислів'я і приказки, крилаті слова, афоризми, то Е. Агрікола відносить до них лише прості фразеологічні сполучення, фразеологічні єдності й ідіоми. [1; 3; 12].

Визначення загального характеру фразеологізмів вперше дав Ш. Баллі: «сполучення, що міцно увійшли в мову, називаються фразеологічними одиницями» [2, с. 63]. В.М. Телія визначає фразеологізм як мовну одиницю, для якої характерні такі ознаки, як метафоричність, еквівалентність і синонімічність слову [8, с. 18]. В.В. Виноградов висував як найбільш суттєву ознаку ФО її еквівалент-

ність і синонімічність слову [5, с. 41]. Проте на думку Н.М. Шанського, метафоричність властива також і багатьом словам, а еквівалентність – далеко не всім стійким сполученням. Він зазначав, що ФО – це відтворювана в готовому вигляді одиниця мови із двох і більше наголошуваних компонентів слівного характеру, фіксована (тобто постійна) за своїм значенням, складом і структурою. Вчений підкреслював, що правильна дефініція фразеологізму неможлива без зазначення його відмінностей від слова і вільного сполучення [10, с. 56]. ФО відрізняють від лексичних одиниць відтворюваність, цілісність значення, стійкість складу і структури, і, як правило, непроникність структури. Вони можуть вивчатися у різних аспектах, але вихідними, визначальними завжди будуть ті, які сприятимуть розкриттю основних ознак, що робить фразеологізм фразеологізмом, що виділяє його в окрему одиницю мови. Відмінності ФО від слів, як вважає вчений, такі: слова складаються з елементарних значимих одиниць мови – морфем, а фразеологізми – з компонентів слівного характеру; слова виступають як граматично суцільнооформлені утворення, а фразеологізми – як роздільнооформлені.

Деякі інші ознаки фразеологічних одиниць виокремлює В.М. Мокієнко. Він вважає, що «фразеологізми визначаються трьома постійними для стійких сполук характеристиками: роздільною оформленістю, відносною стійкістю (відтворюваністю в готовому вигляді) й експресивністю» [9, с. 17]. Виділяючи ці характеристики як основні ознаки фразеологізму, дослідник відзначає, що перші дві з них властиві мові, а третя – мовленню, що саме аналізом взаємодії кожної із зазначених характеристик можна виявити суперечливу суть фразеологічного сполучення і обмежити обсяг фразеології.

Можна назвати характерний набір диференціальних ознак фразеологізмів:

а) це готові мовні одиниці, які не створюються в процесі спілкування, а цілком відтворюються; б) це мовні одиниці, для яких характерна сталість у значенні, складі і структурі (аналогічно окремим словам); в) це утворення з двох або більше компонентів з властивими їм формами словозміни, які функціонують і поза межами фразеологізму; г) в акцентологічному відношенні це такі звукові комплекси, в яких компоненти, що їх утворюють, мають два (або більше) основні наголоси.

Згідно з концепцією Л. Скрипник, фразеологізм визначається як «лексико-граматична єдність двох і більше нарізнооформлених компонентів, граматично організованих за моделлю словосполучення чи речення, яка, маючи цілісне значення, відтворюється у мові за традицією, автоматично». Це визначення спирається на традиційне тлумачення фразеологічних одиниць, із ним погоджується більшість фразеологів – В. Виноградов, Б. Ларін, А. Федоров та ін. При цьому лише підкреслюється відносність таких вагомих рис фразеології, як стійкість та семантична цілісність. Фразеологізм починається там, де закінчується семантична реалізація його компонентів, які є складовими частинами фразеологічної одиниці, часто позбавленими основних прикмет слова. В дійсності, фразеологізм – це деактуалізоване слово [6, с. 11–15]. Отже, фразеологізми і слова – відмінні одне від одного поняття, але їх можна характеризувати певними спільними рисами, а саме наявністю значення та здатністю виконувати синтаксичні функції.

До систематизації та класифікації ФО вперше звернувся видатний французький мовознавець Ш. Баллі в книзі «Французька стилістика». Протиставляючи галузь фразеології вільним словосполученням, він встановив у ній два види словесних комплексів (у порядку росту ступеня спаяності компонентів) – фразеологічні групи та фразеологічні єдності (з шістьма підгрупами в межах одних та інших) [2].

Цю класифікацію доповнив російський мовознавець В.В. Виноградов. За нею фразеологізми поділяють на фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності та фразеологічні сполучення.

1. Фразеологічні зрощення – це семантично неподільні фразеологічні одиниці, значення яких не впливає зі значень їх компонентів [2, с. 244].

Фразеологічні зрощення називають ще *ідіомами* (від гр. *Idioma* «самобутній зворот»), під якими розуміють фразеологізми з повною втратою форми. Пояснити, як склалося значення ідіом, – складна етимологічна проблема. Ідіоми неможливо дослівно перекласти на іншу мову. Слід відшукати ідіому-відповідник, або перекласти одним словом чи вільним словосполученням.

2. Фразеологічні єдності – це семантично неподільні фразеологічні одиниці, цілісне значення яких умотивоване значенням їх компонентів.

Значення фразеологічної єдності виникає внаслідок узагальненого переносного значення вільного словосполучення. Це результат образного метафоричного переосмислення словосполучення. Для фразеологічних єдностей характерна двоплановість. В окремо взятих, ізолюваних від контексту, таких зворотах не можна однозначно встановити їх семантику, бо такі словосполучення можуть уживатися як вільні у прямому значенні і як фразеологічні в переносному, тобто вони є омонімічними [2, с. 245].

3. Фразеологічні сполучення – це звороти, в яких самостійне значення кожного слова є чітким, але один із компонентів має зв'язане значення [14, с. 246].

Теорія В.В. Виноградова значною мірою перегукується з так званою класичною класифікацією відомого польського вченого-лексикографа Станіслава Скорупки, який виділив три типи побудови фразеологізмів (фрази, звороти, вислови) та три ступені сполучуваності (стійкі фразеологічні сполучення, тобто ідіоми; сполучувані фразеологічні сполучення) [15]. Хоча у сучасній польській фаховій літературі цю класифікацію називають «історичною» або просто «застарілою», все ж важко не помітити формальні аналогії між нею та найновішою й зараз актуальною в Польщі типологічною класифікацією Анджея М. Левіцького [11], про яку йтиметься далі. Отже, у польських фразеологічних дослідженнях наступні класифікації не будувалися на простому запереченні попередніх тверджень, а радше з'являлися як оновлюючий голос у дискусії.

Певною мірою це стосується й продовження та поповнення названої вище класифікації В.В. Виноградова в російському та українському наукових просторах.

4. Фразеологічні вирази. Цей клас ФО виокремив М.М. Шанський.

Фразеологічні вирази – це фразеологічні вислови, до яких належать «такі стійкі в своєму складі і вживанні фразеологічні звороти, які не тільки є семантично подільними, але й складаються цілком із слів з вільним значенням [10, с. 84].

За характером зв'язків слів, що входять до їх складу, і загальним значенням фразеологічні вирази нічим не відрізняються від вільних словосполучень і речень. Їх специфіка полягає в тому, що вони не створюються мовцями, а відтворюються як готові структурні і значеннєві одиниці.

Серед фразеологічних виразів М.М. Шанський розрізняє дві групи:

а) фразеологічні вирази комунікативно-го характеру, які являють собою предикативні словосполучення, рівноцінні реченню, є цілим висловленням, виражають те чи інше судження;

б) фразеологічні вирази номінативного характеру, що є сполученням слів, ідентичним лише певній частині речення, є словесною формою того чи іншого поняття і, як і слова, виконують у мові номінативну функцію [10].

Функціональний підхід забезпечує дослідження мови як цілеспрямованого живого організму, представленого численними мовленнєвими продуктами у відповідних актах комунікації. Він передбачає аналіз множинної функціональної природи мовних явищ виходячи з їхньої семантики, структури, взаємодії з іншими одиницями, категоризації, функціонування у мові [9].

Найбільш яскравим виразником цієї методології у мовознавстві був німецький лінгвіст і філософ В. фон Гумбольдт, який сформулював головну мету науки про мову як спробу перейти у вивчені мови від «ергону» до «енергії», тобто від досліджень системно-мовних явищ до їх функціонування в мовленні [13]. Вагому роль у переході до лінгвістики-енергії виконує саме функціональна лінгвістика як наука про мову у дії, головним постулатом якої є положення про те, що мова виступає інструментом, знаряддям, засобом, механізмом для реалізації людиною певних намірів як у сфері пізнання дійсності, так і в актах спілкування [16].

У польських дослідженнях найбільш відома функціональна класифікація належить Пйотру Мільднеру-Нецковському, в якій він розрізняє три типи ФО з огляду на механізм творення фразеологічних сполучень:

1. Відкриті фразеологізми – автономні за значенням формації, що приймають остаточний вигляд на підставі існуючої базової форми та в яких можна виокремити дві складові: а) постійні (рамка кожної базової форми); б) відкриті (знаходяться поруч або поміж постійними складовими та позначають місця, які можуть формуватися підчас виникання фразеологізму).

Можливий внутрішній розподіл відкритих фразеологізмів на:

– **відтворені**, що виникають шляхом заміни відкритих складових наприклад зі схеми «хтось, щось» рветься «до чогось» може виникнути: *вона рветься до роботи; людина рветься вперед* тощо;

– **перетворені**, які будуються через заміну змінної складової – іншою, наприклад: *дія*

(роману, фільму, твору) *розгортається*; часто формою модифікації цього різновиду є залишення вихідної форми незалежно від предмету розповіді;

– **складні**, де поєднуються риси відтворених і перетворених фразеологізмів, наприклад: («чийсь, чогось») *акції* (ідуть вверх, ростуть).

2. Закриті фразеологізми – автономні за значенням вербальні утворення, які не мають відкритих елементів; нараховують не менш, як два слова (фраземи на зразок: *усмішка радості*; ідіоми на зразок: *білий ворон*; фраземи/ідіоми на зразок: *один з другим*); не є продуктами мови, а словниковими одиницями; вони мають постійну будову, але складові можуть зміщатися або розділятися іншими словами.

До цього ж різновиду зараховуються також фразеологізми окремих соціальних, професійних та субкультурних груп, а також – гасла.

3. Формальні фразеологізми – короткі вислови, побудовані з декількох слів, які мають лише одне значення й одну, непорушну форму.

Можна виокремити два різновиди цього типу фразеологізмів: а) **команди і розпорядження** (хоча їх джерелом є жива мова, вони виникли штучно, шляхом обдуманих ситуаційних потреб), наприклад *військова команда кроком руш*; б) терміни, тобто сполучення слів з усталеним значенням, що вживаються в певних царинах професійної або суспільної діяльності, які сприяють точності спілкування, без необхідності детального пояснення, про що йдеться, наприклад: *прикметниковий займенник* [13].

Представники численних шкіл та напрямів функціоналізму вважають термін «функція» багатозначним і виокремлюють різні аспекти цього поняття: потенційний (значеннева специфіка одиниць у мовній системі), цільовий (реалізація одиниць у мовленні), рольовий (синтаксична або семантична роль одиниць у висловлюванні), реляційний (зв'язок між одиницями у реченні), позиційний (граматичне місце мовних одиниць у дереві трансформації) та ситуативно-комунікативний (призначення мовних одиниць у певних категорійних ситуаціях і комунікативному акті) [9].

Будь-які функції одиниць мови, у нашому випадку – ФО, пов'язані із процесом функціонування цих одиниць, а саме процесом їх актуалізації та взаємозв'язку з іншими одиницями, з їх участю у формуванні цілісного висловлювання в мовленні та різних текстах, тобто в певному контексті.

Контекст відіграє головну роль у становленні функції будь-якої мовної одиниці, оскільки він не лише реалізує, дає статус існування цій одиниці, а також є засобом відбору необхідного значення одиниці, модифікує її зміст у межах одного значення, формує ознакові значення слова. У ньому реалізуються закріплені у мові регулярні синтагматичні зв'язки слів, що обумовлюють функціональні особливості одиниць мови [9].

Поняття функції вміщує і механізми реалізації потенційних особливостей мовного знака в конкретних мовленнєвих актах, у процесі взаємодії з тими чи іншими одиницями як того ж мовного рівня, так і тих, які відносяться до інших прошарків структури, тому необхідно враховувати системно-структурні особливості конкретної мови, де поряд з операцією вибору мовцем тієї чи іншої одиниці для реалізації функцій висловлювання відбувається і вибір її синтагматичного оточення [16]. Функція в дискурсі являє собою реалізацію прихованих у мовній одиниці потенцій, її семантичних, морфологічних, синтаксичних, прагматичних та семіотичних показників: потенції мовної одиниці, які дозволяють їй брати участь в передачі певного семантичного та/або синтаксичного змісту, обумовлюють вибір саме цієї одиниці мовцем та створюють перспективу для її функціонування [13]. Принципова зміна загального напрямку досліджень від структури до функцій, від коду до тексту не могла не відобразитися на характері фразеологічних досліджень. Зазначимо про те, що незважаючи на значну кількість праць з цієї проблематики [1; 3; 4] функціональний аспект на рівні фразеології знаходиться ще на початковій стадії вивчення [16], а тому заслуговує на увагу.

Найновішим у польському науковому просторі, згаданим вже вище способом класифікації ФО, є метод того ж таки Анджея М. Левіцького, який називають ще «типологією Левіцького». У ній виокремлюються п'ять складових типів фразеологізмів та два різновиди функціонування їхніх значень. Її характеризує спосіб висвітлення фразеологізмів як морфологічних типів та постає вона як ефект дослідження вже існуючих (готових) текстів або записів мовлення. Вона спирається на правила логічної семіотики.

З уваги на складові функції фразеологізми розподіляються тут на:

1. Фрази – вони можуть вживатися як окремі, закінчені речення, що не вимагають жодних доповнень.

Вони можуть входити також до складу довшого тексту або бути реплікою у випадку діалогу, наприклад: *вуха в'януть*.

2. Звороти – вони виконують функцію дієслів.

Щоб створити речення, треба його поповнити складовою на кшталт іменника, який визначає, кого або чого стосується фразеологізм, наприклад: *тремтіти як осика*.

3. Іменникові вислови – виконують функцію іменників, наприклад: *міцний горішок*.

4. Окреслювальні вислови – їх визначають іменники, дієслова, прикметники, прислівники, наприклад: *перший ліпший*.

5. Фразеологічні індикатори – виконують допоміжні функції (1) прийменників, (2) сполучників, (3) часток, наприклад: (1) *у зв'язку з чимось*, (2) *або... або*, (3) *ясна річ*.

З уваги на спосіб функціонування значення фразеологізми діляться на:

1. Ідіоми, ідіоматичні одиниці – фразеологізми з непорушним складом;

2. Фраземи, фразеологічні сполучення – тривалі сполучення, сенс яких міститься в обсязі значення першорядного слова [11].

Вивчення мовленнєвого функціонування ФО дає змогу по-новому поглянути на ці стійкі утворення, воно засвідчує, що хоча ФО властива, певна стійкість (стабільність, фіксованість) синтаксичної структури та лексичного складу, а їх здатність до видозмінювання зводиться до мінімуму [16]. Вони не є «закам'янілими» сполуками. Актуалізуючись у мовленні, фразеологізми здатні модифікуватися. Ці модифікації (перетворення, трансформації, деформації) є результатом впливу як граматичної системи мови, так і комунікативної спрямованості висловлювання та інтенцій мовця. На їх функціонування значною мірою впливають такі властивості мови тенденції, як збереження тотожності знака в системі мови та безперервність його зміни в мовленнєвому вжитку [9].

Отже, функціональні властивості досліджуваних механізмів творення ФО безпосередньо пов'язані з процесами їх функціонування, актуалізації та взаємозв'язку з іншими мовними одиницями, з їх мовленнєвою поведінкою у певному контексті, який модифікує зміст одиниці, і в якому реалізуються її синтагматичні зв'язки. Трансформування ФО як надзвичайно поширений стилістичний прийом і в художніх, і в публіцистичних текстах, з одного боку, сприяє певній перебудові традиційної фразеологічної системи, а з другого, – є потужним імпульсом до оновлення її виражальних засобів [4; 5; 13].

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Алефіренко М.Ф.* Теоретичні питання фразеології / М.Ф. Алефіренко. – Харків : Вища школа, 1987. – 135 с.
2. *Балли Ш.* Французская стилистика / Ш. Балли. – Перевод К.А. Долинина. – М. : Изд-во иностранной литературы, 1961. – 394 с.
3. *Баран Я.А.* Основні питання загальної та німецької фразеології / Я.А. Баран. – Львів : Вища школа, 1980. – 156 с.
4. *Білоноженко В.М., Гнатюк І.С.* Функціонування та лексикографічна розробка українських фразеологізмів / В.М. Білоноженко, І.С. Гнатюк. – К. : Наукова думка, 1989. – 156 с.
5. *Реформатский А.А.* Введение в языковедение: Учебник / А.А. Реформатский / Ред. В.В. Виноградов. – 5-е изд., испр. – М. : Аспект Пресс, 2004. – 536 с.
6. *Зорівчак Р.П.* Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія / Р.П. Зорівчак. – Львів : Вища школа, 1983. – 172 с.
7. *Семчинський С.В.* Загальне мовознавство / С.В. Семчинський. – К. : «Око», 1996. – 416 с.
8. *Телия В.Н.* Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты / В.Н. Телия. – М. : Школа «Языки русской культуры», 1996. – 288 с.
9. *Шанский Н.М.* Фразеология современного русского языка / Н.М. Шанский. – М. : Высшая школа, 1985. – 160 с.
10. *Шанский Н.М., Быстрова Е.А.* 700 фразеологических оборотов русского языка. 2-е изд. / Н.М. Шанский, Е.А. Быстрова. – М., 1978. – 278 с.
11. *Lewicki A.M.* Składnia związków frazeologicznych / A.M. Lewicki. – Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego. – Zesz. XL, 1983. – S. 75-83.
12. *Lüger H.* Satzwertige Phraseologismen. Eine pragmalinguistische Untersuchung / H. Lüger. – Wien : Edition Praesens, 1999. – 310 S.
13. *Müldner-Nieckowski P.* Frazeologia poszerzona. Studium leksykograficzne / P. Müldner-Nieckowski – Warszawa : Oficyna Wyd. «Volumen», 2007. – 309 s.
14. *50. Palm Ch.* Phraseologie: Eine Einführung / Ch. Palm. – 2. durchges. Aufl. – Tübingen : Günter Narr, 2005. – XIII, 130 s.
15. *Skorupka S.* Słownik frazeologiczny języka polskiego / S. Skorupka. – Warszawa : Wiedza Powszechna, 1967–1968. – T. 1. – 788 s.; T. 2. – 904 s.
16. *Wierzbicka A.* Słowa klucze: różne języki – różne kultury / A. Wierzbicka; przekł. Izabela Duraj-Nowosielska. – Warszawa : Wydawnictwa UW, 2007. – 563 s.